

Fornyings og administrasjonsdepartementet
Postboks 8004 Dep
N-0030 Oslo

Deres ref.:
200701034-HES

Vår ref.:
IHH/ 08/9648-2

Dato:
25.9.2008

Høring: Felles IKT-arkitektur i offentlig sektor

Viser til brev fra FAD av 25.06.08 vedrørende "Felles elektronisk tjenesteyting i offentlig sektor – høring av arbeidsgrupperapport om felles IKT-arkitektur". NAV er en av mange høringsinstanser som er bedt om å gi innspill til rapporten "Felles IKT-arkitektur i offentlig sektor". I det følgende er NAV sine innspill og kommentarer til rapporten oppsummert i henhold til de fokusområdene FAD spesielt framhever og ber om tilbakemelding på.

Generelle kommentarer

Samordning av IKT-arkitektur og muliggjøring av felles løsninger på tvers i offentlig sektor kan medvirke til forenkling og effektivisering i brukernes møte med forvaltningen. Dette vil kunne gi økt kvalitet i oppgaveløsningen, og begrense anskaffelser og drift av parallelle produkter og løsninger. Samtidig vil etablering av felles løsninger på tvers av forvaltningsområder kunne gi økte utfordringer knyttet til styring og vedlikehold. Det vil trolig også være nødvendig med endringer og tilpasninger på regelverksområdet, slik at dette er bedre tilpasset et samarbeid på tvers av forvaltningen.

Samlet sett representerer de foreslåtte arkitekturprinsippene en idealsituasjon iht beste praksis i dag. Hovedområdene som er trukket fram i rapporten vurderes som gode, og arkitekturprinsippene er dekkende som overordnede prinsipper for offentlig sektor. Når det gjelder virksomhetsprosessene, så gir disse en del gode eksempler på hvordan man kan utføre samhandling på en rekke områder. Felleskomponentene som er beskrevet ser ut til å være godt egnet til felles bruk i offentlig sektor. Rapporten sier imidlertid lite om innbyrdes prioritering av forslagene, og heller ikke vurderinger i forhold til merkostnader. Det er ambisiøse målsettinger, og det er en lang vei fram til å nå disse målene.

Det er videre en rekke problemstillinger og rammebetingelser som må hensyntas i et videre arbeid med å operasjonalisere forslagene. Etablering av arkitektur og fellesløsninger gir større avhengighet mellom involverte tjenesteeiere og leverandører. Dette kan gi stor grad av sårbarhet når mange samfunnskritiske tjenester skal etableres innenfor felles offentlige løsninger. Driftsmessige utfordringer, manglende skalerbarhet og alvorlige feil vil kunne påvirke de berørte etatene og i sin tur også brukerne av løsningene i stor grad. Dette vil kreve robuste felles løsninger med tilstrekkelig oppetid og tilhørende servicenivåavtaler som også tar hensyn til at forhold knyttet til personvern og informasjonssikkerhet ivaretas.

Videre er det en sentral problemstilling knyttet til konkurranse i markedet og favorisering av enkelte leverandører. Dersom det offentlige i stor grad baserer seg på felles løsninger, vil man kunne redusere muligheten til konkurranse i markedet, og man kan risikere å sitte igjen med få og veldig dominerende aktører.

En sentral pedagogisk utfordring er kommunikasjon mellom tekniske fagmiljøer innen arkitekturområdet og forretningssiden/fagsiden i de enkelte etatene. Det er ikke uten videre enkelt å bygge bro mellom disse fagmiljøene, og sikre at budskapet er gjensidig forstått. Hensikten med å opprette felles arkitektur bør muligens i enda større grad løftes og begrunnes på et mer overordnet, forretningsmessig nivå med et videre samfunnsperspektiv. De foreslåtte løsningene bør også relateres til noen overordnede målsettinger som lett kan begripes av forretningssiden.

ARKITEKTURPRINSIPPER (JF KAPITTEL 3 I RAPPORTEN)

Store deler av offentlig sektor har komplekse IKT-porteføljer som ivaretar saksbehandling og forvaltningsoppgaver. Disse er i ulik grad integrert med andre løsninger. Tilsvarende er de i varierende grad modernisert og tilpasset nyere teknologi. Slike bakenforliggende rammebetingelser vil være sentrale i forhold til vurdering av nye styringsmekanismer, samt eventuell fastsettelse av et gitt tidspunkt for implementering.

Finnes det arkitekturprinsipper som kan supplere de foreslåtte, og bør prinsippene presiseres/operasjonaliseres ytterligere?

Basert på foreslåtte arkitekturprinsipper vil det være viktig å beskrive et konkret målbilde på kort og lang sikt for IKT-arkitektur i offentlig forvaltning. NAV understreker at det i første omgang bør defineres noen få, sentrale arkitekturprinsipper som en realistisk oppstart. Disse kan for eksempel prioriteres ut ifra sitt bidrag til å forenkle samhandling mellom bruker og offentlig sektor. Av de arkitekturprinsipper som er beskrevet i rapporten vil NAV prioritere prinsippet om interoperabilitet. Dette prinsippet er viktig med sikte på å etablere felles tjenester og utveksling/deling av informasjon på tvers av virksomhetene.

I arbeidet med å etablere en felles arkitektur for offentlig sektor vil det også være helt sentralt å etablere en felles semantikk på sammenfallende områder, i det de ulike virksomhetene kan legge forskjellige betydninger til sentrale begreper. Det vil videre være nødvendig å identifisere informasjonen som går inn og ut av prosesser, samt å vurdere om dette imøtekommer informasjonsbehovet i forhold til samhandling hos de forskjellige aktørene.

Prinsippet om at enhver tjeneste skal være basert på åpne eller godkjente standarder er etter vår oppfatning lite realistisk. Slik kravet fremstår er det fokus på at programvaren skal være basert på åpne standarder. Hvis en skal legge en tre-lagsarkitektur til grunn, bør kravet i så fall begrenses til å omfatte felles offentlige IKT-komponenter. Det er imidlertid etter vår oppfatning mer vesentlig å fokusere på standarder når det gjelder dataformater for utveksling enn på selve programvaren.

Bør arkitekturprinsippene være helt eller delvis obligatoriske, eller bare veiledende?

Dersom man ønsker å oppnå en reell og rask effekt ved felles arkitekturprinsipper må disse i utgangspunkt være obligatoriske. For å få dette til må man innføre en styringsmodell med klart definert ansvar og myndighet i forhold til vedlikehold og kontroll ift utøvelse. Ved innføring av tverretatlige IKT-løsninger må det budsjetteres midler spesielt til dette.

NAV's oppfatning er imidlertid at det er lite hensiktsmessig å innføre helt obligatoriske arkitekturprinsipper. Dersom en slik beslutning skal gjøres i forhold til eksisterende systemløsninger

kan dette få svært store konsekvenser for offentlig forvaltning. Hvis dette medfører at dagens løsninger må tilpasses felles arkitekturprinsipper og nyere teknologi, kan dette beslaglegge en stor del av ressursene i de berørte etatene, og følgelig gi begrenset mulighet til utvikling og etablering av nye tjenester. NAV vil derfor anbefale en gradvis overgang og tilrettelegging av nye arkitekturprinsipper, slik at etatene også gis anledning til å realisere løsninger over tid. Igjen vil vi fremheve prinsippet om interoperabilitet som det som først kan gjøres obligatorisk. Prinsippene bør i så måte være veiledende i forhold til tidsmessig gjennomføring. Det må gis rom for å bygge nødvendig kompetanse, fremskaffe ressurser og gjennomføringsevne, og det må også sees i sammenheng med øvrige planer og rammebetingelser i de enkelte delene av forvaltningen.

Hvem bør omfattes av arkitekturprinsippene?

Alle offentlige aktører bør i utgangspunktet omfattes av arkitekturprinsippene, men det vil ha størst nedslagskraft og konsekvenser for etater som har utstrakt informasjonsutveksling med andre offentlige og private virksomheter. Det vil være viktig at de store aktørene går foran med gode eksempler, og deler erfaringer med etater som skal utføre tilsvarende tilpasninger i systemporteføljene. Det er grunn til å tro at teknologivalg hos de store aktørene innen IKT-utvikling i offentlig forvaltning vil være toneangivende for andre aktører som kommer etter.

Fra hvilket tidspunkt bør arkitekturprinsippene gjelde fra?

Prinsippene bør etter vår oppfatning gjelde fra det tidspunkt man har opprettet en styringsmodell for IKT-arkitektur og gjort arkitekturprinsippene kjent for alle aktuelle aktører i offentlig forvaltning. Det er også nødvendig å konkretisere arkitekturprinsippene, samt lage gode veiledninger for hvordan omlegging til å følge de enkelte prinsippene kan gjøres før prinsippene kan tre i kraft. Fastsettelsen av et slikt tidspunkt må også sees i sammenheng med eksisterende IKT-porteføljer og tilhørende aktivitetsnivå i de ulike etatene. Det må derfor utøves fleksibilitet i forhold til tidspunkt for når prinsippene faktisk realiseres, og dette må baseres på realistiske målbilder og gjennomføringsplaner.

Gitt en beslutning om å gjøre arkitekturprinsippene obligatoriske, hvilke konsekvenser får dette for etatens system- og tjenesteutvikling, herunder kvalitative, organisatoriske, juridiske, økonomiske eller teknologiske konsekvenser?

Konsekvensene ved at arkitekturprinsippene gjøres obligatoriske vil være forskjellig for hver av de 8 arkitekturprinsippene som er beskrevet, men det er her gitt en generell tilbakemelding. Etatene vil som tidligere nevnt ha ulike systemporteføljer med ulik grad av ny teknologi. De ulike organisasjonene vil også være bundet opp av merkantile avtaler med leverandører på drifts- og utviklingssiden. Samtidig vil lovpålegg og krav til tjenesteyting og effektivitet medføre et kontinuerlig behov for endringer og tilpasninger i eksisterende systemer. Dette vil være sentrale rammebetingelser som må tas i betraktning når man eventuelt skal pålegge etatene å gjennomføre tiltak i tråd med gjeldende arkitekturprinsipper. Det er for øvrig svært viktig at etableringen av felles offentlig arkitektur må sikre en trygghet for robust drift og vedlikehold av infrastrukturen.

VIRKSOMHETSPROSESSER (JF KAPITTEL 4 I RAPPORTEN)

Med utgangspunkt i måten arbeidsgruppen har beskrevet og analysert tverrgående virksomhetsprosesser, bør denne tilnærmingen legges til grunn for interessentanalyser som gjøres ifm utvikling av IKT-løsninger i offentlig sektor?

Eksempelene som er benyttet i forhold til tverrgående virksomhetsprosesser synliggjør behov for og nytte av felleskomponenter på en generell basis. Prosessbeskrivelsene kan med fordel analyseres og dokumenteres nærmere, blant annet ut ifra et brukerorientert perspektiv og tilhørende interessentanalyser. En aktuell tilnærming vil da være å analysere de ende-til-ende-prosessene som er involvert i en løsning, ut fra et brukerorientert perspektiv.

Det er viktig at bruk av virksomhetsprosesser tar opp i seg hendelsesstyrte scenarier. I mange tilfeller vil brukerens samhandling med offentlig sektor være initiert ut fra brukerens behov, og både resultat og involverte aktører i prosessen vil variere ut i fra den enkeltes situasjon. Dette må ivaretas i modelleringsprosessen, slik at ikke bruker fratas muligheter fordi analysen har hatt en avgrenset tilnærming ved utarbeidelse av virksomhetsprosessen. Når man skal definere og beskrive virksomhetsprosesser, vil det derfor være viktig med bred deltagelse fra berørte etater for å sikre et riktig og utfyllende bilde av prosessen.

Når det gjelder gjennomføring og bruk av prosesser i analysearbeidet, vil det være viktig å bygge opp og dele erfaringer på tvers av etatsgrensene. NAV foreslår i den sammenheng at det foreslåtte organet, eller andre etablerte organer som DIFI, over tid samler inn og etablerer en beste praksis for hvordan prosesser kan og bør dokumenteres.

Ved å fokusere på tverrgående virksomhetsprosesser innenfor offentlig sektor synliggjøres en helhetlig tilnærming til informasjonsinfrastruktur og samhandling i oppgaveløsningen. Samtidig vil involvering av etatseksterne interessenter kunne gi økt kompleksitet i analysen, gjennomføring av tiltaket og etablering av teknologistøtte og –verktøy. Dette vil kunne påvirke framdriftsplan og ferdigstillelse av aktiviteten, men vil være positivt sett ut i fra et livsløpsperspektiv for IKT-løsningene. Etablering av felles metodikk som ivaretar konsekvent tilnærmingssmåte kan være et grep for å medvirke til at analyser og modeller som allerede er utviklet enkeltst mulig kan gjenbrukes ved neste aktivitet. Bruk av omforente modelleringsteknikker og etablering av metadata som beskriver informasjonselementene vil kunne bidra til økt interoperabilitet og gjenbruk.

Blir behovet for felles IKT-løsninger tilstrekkelig begrunnet gjennom de beskrevne prosesser?

Prosessbeskrivelsene som fremgår av rapporten illustrerer på en god måte at det vil være et stort potensiale ved å etablere slike felles komponenter og tjenester. De er imidlertid mangelfulle som grunnlag for å prioritere og begrunne valg av prosesser. Det etterlyses også en bedre begrunnelse for *hvorfor* de felleskomponenter som er listet opp under hver prosess er nødvendige.

Er det andre tverrgående virksomhetsprosesser som også bør beskrives, og som underbygger behovet for felles IKT-løsninger?

NAV har ingen konkrete forslag til andre tverrgående virksomhetsprosesser, men savner en framstilling og drøfting av et grunnlag for en eventuell prioritering mellom de foreslåtte og eventuelle andre prosesser. Det bør gjennomføres grundige kost/nyttevurderinger av foreslåtte virksomhetsprosesser før man eventuelt prioriterer og beslutter hvilke prosesser det skal jobbes videre med. Etater med faglige og systemmessige grensesnitt bør gjennom etablerte og nye samarbeidskonstellasjoner oppmuntres til å arbeide fram forslag til aktuelle tverrgående virksomhetsprosesser. Dette kan i sin tur resultere i gode initiativer til felles IKT-løsninger som kan komme brukerne til gode.

FELLESKOMponenter OG FELLESTJENESTER (JF KAPITTEL 5 I RAPPORTEN)

Det er felles informasjon som vil ligge til grunn for samhandling, og dette må gjenspeiles i komponentene. Det er uklart hvilket felles informasjonsgrunnlag for samhandling som ligger til grunn for de foreslåtte komponentene.

Etablering av felleskomponenter berører strategisk viktige spørsmål som ”hvor skal saksbehandlingen faktisk gjøres”. Det eksisterer ulike løsninger, der noen har interne løsninger hvor all saksbehandling gjøres, mens andre igjen har tilrettelagt for integrasjon mellom etatsinterne og eksterne løsninger hvor saksbehandlingen utføres i de eksterne løsningene. Sikkerhet, tilgjengelighet og robusthet er aktuelle temaer som berøres i tilknytning til disse problemstillingene. Likeledes krav til arkiv og lagring av informasjon.

Er de foreslåtte felleskomponenter – og tjenester dekkende for din etat/virksomhet, og dekker de behovene for offentlig sektor samlet sett?

Beskrivelsene av de ulike case i rapporten er i seg selv ikke detaljerte nok til å være tilstrekkelig begrunnelse for behovet for felles IKT-løsninger. Antagelig vil det være behov for en rekke slike løsninger, og noen av komponentene vil være mer nyttige enn andre. I noen tilfeller vil mindre felles komponenter eller funksjonalitet være vel så nyttige i forhold til gevinster, som noen av de store foreslåtte felleskomponentene. Dette gir en sentral styringsutfordring, i det man må definere styringsgrunnlag og retning før man har noe å styre i forhold til. Direktoratets oppfatning vil i den sammenheng være at det kun på noen få, sentrale områder bør etableres en styring i form av sentrale pålegg, der alle blir pålagt å bruke en felles komponent. Et eksempel på dette vil være eID. På andre områder vil det være hensiktsmessig med et tilbud hvor bruken er frivillig. Det vil imidlertid være viktig å vurdere kost/nytte-effekten av mulige tiltak, og samtidig vurdere samlet effekt for forvaltningen som helhet. Her vil de ulike etatene kunne bidra med sentrale erfaringer og innspill til en definering av hvilke områder man bør jobbe videre med i forhold til felles løsninger.

Dagens registre er utviklet med innhold ut ifra hvilke behov som eksisterte når disse ble etablert. Dersom disse skal inngå som kilder og registre i felles offentlige løsninger må det kartlegges og analyseres hvorvidt disse oppfyller dagens krav og behov, samt vurdere datakvaliteten i dagens register.

Er det enkelte komponenter/tjenester som er viktigere å prioritere enn andre?

NAV savner en mer systematisk tilnærming til temaet felleskomponenter, der det blir foreslått og begrunnet hvilke felleskomponenter som bør prioriteres i offentlig sektor. I kapittel 5.1 er det listet opp noen momenter, men det savnes en grundigere begrunnelse. Blant annet etterlyses det en argumentasjon som understreker at felleskomponenter er viktig for å få enhetlige tjenester der dette er ønskelig og/eller lovpålagt. Det bør videre skilles tydeligere mellom felleskomponenter som er pålagte å bruke, og felleskomponenter som er et frivillig tilbud.

På et generelt grunnlag mener NAV det vil være viktig å fokusere først på etablere tjenester og funksjonalitet på områder hvor det er en entydig oppfatning om en stor nytteverdi, og da spesielt også der hvor man har kommet langt i å avklare problemstillinger og eventuelle spesifikasjoner. Fokus bør således være på områder hvor fellestjenester kan medføre rask og betydelig nytte. Et eksempel på dette som NAV ønsker å trekke spesielt fram er etablering av løsninger som ivaretar flere autorisasjonskilder i tilknytning til autentisering og tilgang til tjenester og informasjon. Dette vil kunne gi økt kvalitet og trygghet ved tildeling av roller og rettigheter. Det vil være naturlig og riktig å fokusere på å bygge ut de etablerte portalene Altinn og Min Side med slike tjenester.

NAV vil likevel trekke fram autentisering (eID) og autorisering som mest interessant i forhold til et felles satsingsområde innenfor offentlig sektor. Her vil det være store besparelser for NAV ved å etablere en felles komponent som ble benyttet på tvers av alle offentlige virksomheter.

Hvilke krav må stilles til komponentene/tjenestene slik at de tilfredsstiller behovene til din etat/virksomhet?

Sentrale krav til felleskomponenter vil i første rekke være merverdi for brukerne, forenkling av saksbehandling/mindre ressursbruk i etaten, avklart og stabil drift/oppetid, samt, enkelt og tydelig ansvarsfestet vedlikehold.

Er det spesielle behov/krav som må stilles overfor komponentene/tjenestene for at de skal kunne bli gjort obligatoriske å benytte i hele eller deler av offentlig sektor?

Dersom enkelte komponenter skal bli obligatoriske å benytte i hele eller deler av offentlig sektor må de ha en klar og entydig nytteverdi for brukere og for offentlig forvaltning i et samfunnsmessig perspektiv. Dette gjelder spesielt også i forhold til komplisert, ny teknologi som vil gi store gevinster i

forhold til anskaffelse, drift og bruk. eID er eksempel på en type tjeneste som ville kategorisere innenfor slike kriterier.

STYRINGSPRINSIPPER (JF KAPITTEL 6 I RAPPORTEN)

Bør det etableres nye styringsmekanismer i gjennomføringen av en felles arkitektur for offentlig sektor?

NAV har ingen prinsipielle motforestillinger mot et siktemål om å etablere et sett felles arkitekturprinsipper for staten, eller å tilstrebe økt samordning eller styring av slike prinsipper og/eller felles komponenter for forvaltningen. Man bør imidlertid være varsom med å etablere felles arkitekturprinsipper og tilhørende styringsmekanismer uten å samtidig kartlegge mulige konsekvenser av foreslåtte tiltak. I en slik høringsrunde er det derfor avgjørende for NAV å framheve noen forhold som må vurderes grundig ved en eventuell videre oppfølging av de forslag som ligger i rapporten.

Rapporten vier selv betydelig oppmerksomhet knyttet til å drøfte mulige negative konsekvenser ved samordning og sterkere styring av hvilke arkitekturprinsipper og standarder som skal legges til grunn ved utviklingen av IKT-systemer i statlige organer. NAV deler disse vurderingene, og det vil være nødvendig å få avklart blant annet hvordan finansiering av merkostnader for slike fellesløsninger skal gjennomføres. Videre vil det alltid være en del praktiske begrensninger for hva som er mulig å gjennomføre, til tross for et ønske og en tilstrebing om å utvikle overordnede strategier og felles planer. Mange virksomheter sliter med eldre systemer, og det vil være viktig at de enkelte etatene selv får anledning til å planlegge når og hvordan utfasing og migrasjon skal gjennomføres. Videre vil store programmer og prosjekter som følge av politisk uttalte målsettinger (eksempelvis Pensjonsreformen og NAV-reformen) operere innenfor svært strenge tidsrammer og –frister. NAV understreker i den sammenheng at det derfor ikke nødvendigvis vil være kostnadssiden som vil tale i mot en streng styring og håndhevelse av et regime for ideelle arkitekturprinsipper, men like gjerne et generelt høyt aktivitetsnivå og kritiske tidsaspekter hos den enkelte etat. Det vil være viktig at etatenes rammebetingelser og konsekvenser for gjennomføring av sentrale aktiviteter i de enkelte etatene belyses når man skal vurdere iverksetting av tiltak. Dette må også gjenspeiles i styringsmekanismene som benyttes.

I forhold til styring og strategi savnes også en diskusjon i forhold til Norge og omverdenen. Skal Norge utvikle alt selv, eller skal vi også basere oss på internasjonale standarder og samarbeid?

Hvilken modell, eventuelt delelementer fra de skisserte modellene, bør velges for å sikre realisering av felles arkitekturprinsipper og felleskomponenter/tjenester i offentlig sektor?

Rapporten beskriver alternative styringsmodeller som kan bidra til å sikre realisering av felles arkitekturprinsipper og felleskomponenter/tjenester i offentlig sektor. Rapporten anbefaler å opprette et organ som må være i ”besittelse av myndighet på tvers av tradisjonelle forvaltningsgrenser og ha de nødvendige fullmakter” (punkt 6.5). NAVs oppfatning er at dette er lite realistisk å få til i praksis. Dette gjelder spesielt ambisjonen om å følge opp at strategier og planer faktisk følges. NAV vil på sin side foreslå at en sentral instans kan komme med føringer, og stake ut kursen i forhold til et målbilde. Et slikt målbilde bør være forankret hos sentrale aktører i forvaltningen. På bakgrunn av dette kan man i fellesskap vurdere hvilke tiltak som gir størst gevinst på kortere og lengre sikt, og utarbeide målrettede og planmessige tiltak på bakgrunn av dette.

Når det gjelder styringsmodell for tildeling og budsjett, vil NAV anta at styringsmodell 5 er best egnet til formålet. Denne er en kombinasjon av øremerking av midler til virksomheten og særskilte midler til fellesløsning som administreres og tildeles separat. En god løsning, som beskrives i ett av forslagene i

rapporten, kan være å dele en slik oppgave mellom FAD (ansvarlig for arkitektur og standarder) og FIN (budsjett-tildeling).

Hvilke fullmakter (myndighet) og kapasitet må en henholdsvis ha i en tverrdepartemental styringsfunksjon, et styringsråd bestående av etats- og virksomhetsledere og IKT-direktører og i en mer operativ forvaltningsenhet?

Rapporten berører mange av styringsutfordringene som gjelder i dagens situasjon med budsjett – og planprosesser som ikke understøtter tverrsektorielle hensyn. Etablering av en tverrdepartemental styringsfunksjon vil kunne medvirke til en helhetlig tilnærming med tanke på å etablere løsninger som ivaretar felles behov. Samtidig vil de føringer og beslutninger som tas i disse organene kunne påvirke etatenes interne beslutninger, prioriteringer, planer og gjennomføringsevne knyttet til egen oppgaver og aktiviteter. En styringsfunksjon må derfor sikre nødvendig fokus på og forståelse av konsekvenser for berørte etaters oppgaveløsning.

NAV vil hevde at det antagelig ikke er nødvendig å fokusere på tildeling av fullmakter, i form av evne til å iverksette sanksjoner, til ett eller flere organer. Det vil være viktigere å få utarbeidet og konkretiserte klare og tydelige anbefalinger, basert på beste praksis og etablerte standarder i markedet. Det er da grunn til å tro at virksomhetene vil legge dette til grunn for ønsket arkitektur og løsningsdesign. I utarbeidelsen av slike anbefalinger bør man primært fokusere på de facto standarder og beste praksis i markedet som er gode nok, framfor ideelle løsninger som kanskje ikke har tilstrekkelig grunnlag for videreføring.

Det vil i forlengelsen av dette være viktig å etablere nødvendige mekanismer for å få på plass en eventuell finansiering av merkostnader, samt for politisk aksept (både internt og eksternt) av lengre utviklingstid og senere leveransetidspunkter for de løsningene som skal utvikles. Sistenevnte vil ofte være en utfordring i forhold til resultatoppnåelse og sentrale målsettinger i egen organisasjon.

På et generelt grunnlag vil NAV mene at det er viktig å begrense antall rådgivende og utøvende organer til et minimum, og at det bør tilstrebes å overføre og samle en del oppgaver i eksisterende organer, framfor å etablere nye organer og fora for nye oppgaver som dukker opp.

Styringsrådet har blitt tillagt svært omfattende og krevende oppgaver. Eksempelvis er det lite realistisk å få til en porteføljestyring med oppfølging av vedtatte og igangsatte prosjekter på tvers av sektorer. De fleste større etater har store utfordringer med å få til dette innenfor egen virksomhet. Det vil også være en utfordring å avgrense hvilke prosjekter som er IKT-prosjekter, og som skal inkluderes i samordningen.

Konklusjon

Rapporten gir et målbilde for felles arkitektur i offentlig sektor, som kan være fornuftig å tilstrebe. Det er viktig å jobbe videre med prioritering av tiltak på kortere og lengre sikt, og vurdere dette i forhold til kost/nytte for offentlig forvaltning og for brukerne og samfunnet for øvrig. Realisering av tiltak som forenkler samhandling mellom bruker og offentlig sektor bør ha størst fokus ved tilrettelegging av IKT-løsninger og tilpasning til felles arkitekturprinsipper. NAV vil spesielt trekke fram eID (også nivå 4) som et sentralt samarbeidsområde for fremtiden som vil gi store gevinster både for de berørte etatene og for brukerne.

En sentral rammebetingelse i forhold til et målbilde om felles arkitektur vil være at de ulike etatene og forvaltningsnivåene har svært ulike systemporteføljer og løsninger, og kompetansen på området vil også variere sterkt. Dette må tas i betraktning i forhold til å realisere målsettingen om felles arkitektur i offentlig sektor. Det vil også være viktig i fortsettelsen å bygge videre på de gode erfaringene fra tverretattlig samarbeid og samordning, og i første rekke benytte etablerte fora til å dele kompetanse og

erfaringer. En sentral enhet bør få ansvaret for å samle inn erfaringer fra vellykkede samarbeid, både nasjonalt og internasjonalt.

NAV vil også understreke at ved ambisjon om større samordning, blir kompetanse en sentral nøkkelfaktor. Dette vil både gjelde kompetanse i IKT-relaterte avdelinger i virksomhetene som skal planlegge, utvikle og implementere løsningene – men også øverste ledelse som befatter seg med virksomhets- og økonomistyring, både internt i virksomhetene og i overordnet fagdepartement. Det er avgjørende å sikre at de funksjonene som defineres og benyttes av departementene i planlegging og oppfølging av fellestjenestene bemannes av personer med tilstrekkelig erfaring fra og forståelse av virkeligheten ute i etatene, og fra større utviklingsprosjekter.

Vennlig hilsen

Tor Saglie
Arbeids- og velferdsdirektør

Nina Aulie
IKT-direktør